

Programmabegroting 2018-2021

vastgesteld 8/11/17

gemeente
gouda

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1 Inleiding

In deze paragraaf gaat het om de vraag in welke mate de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's die materieel relevant zijn, op te kunnen vangen. Deze paragraaf geeft ook aanvullende informatie over een zestal financiële kengetallen: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit.

4.2.2 Beleidskader

De kaders voor het risicomanagementbeleid zijn vastgelegd in de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Kern van het risicomanagementbeleid is dat:

- risico's tenminste twee keer per jaar in een open dialoog worden geïnventariseerd en herijkt;
- risico's in samenhang worden beschouwd, met inbegrip van beheersmaatregelen (de zogenoemde netto benadering);
- een onderscheid wordt aangebracht in bedrijfsvoeringsrisico's en risico's verbonden aan de grondexploitaties.

4.2.3 Beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit

De financiële omvang van risico's (benodigde weerstandscapaciteit) wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Beschikbare weerstandscapaciteit houdt in dat er middelen zijn die de gemeente beschikbaar heeft of kan maken om de financiële gevolgen van risico's op te vangen (zoals bijvoorbeeld de algemene reserve).

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de verwachte risicokans en de impact van individuele risico's die materieel relevant zijn. Het gaat hierbij uitsluitend om risico's waarvoor geen voorziening is getroffen (zoals bijvoorbeeld een verzekering).

4.2.4 Overzicht risico's (top 10)

In onderstaand tabel is een overzicht opgenomen van risico's, gerangschikt naar de financiële impact.

Risico categorie	Sub aanduiding	Toelichting
Open eind sociaal	Buig	Het structurele tekort op het BUIG-budget is vanaf 2018 in de begroting verwerkt. Tevens komt er een plan van aanpak om de uitstroom te bevorderen. Hierdoor is het risico op budgetoverschrijding aanmerkelijk gedaald.
	Wmo en Jeugdzorg	De Wmo en Jeugdzorg zijn open einde regelingen. Naast het risico dat er een groter beroep op de regeling wordt gedaan, is de beheersbaarheid moeilijk. Dit komt omdat op voorhand niet vaststaat in welke mate gebruik gemaakt wordt van het voorzieningenpakket. Vooral bij de Jeugdzorg is het afgelopen jaar het beroep op de zorg inzichtelijker geworden. In de begroting is de meest realistische inschatting van de uitgaven aan WMO en Jeugdzorg verwerkt. Hiermee is het risico op budgetoverschrijding aanmerkelijk gedaald.
Bouwplannen en projecten	Westergouwe	De risico's in de grondexploitatie nemen geleidelijk af doordat er stap voor stap meer zekerheid komt over kosten en opbrengsten. Voor de eerste fase is een groot deel van de kosten en opbrengsten gerealiseerd. Voor de tweede fase worden de risico's aan de kostenkant lager doordat het contract over grondverbetering is gesloten.
	Middenwillens	Binnen het project zijn nog een paar bouwkeuzes beschikbaar voor particuliere bouwers. Vanwege de grootte van de kavels is hiervoor een beperkte doelgroep van belangstellenden. Dat kan effect hebben op het tempo van verkoop.
	Spoorzone	Het risico is beperkt. De kavel tussen de Rabobank en de Bioscoop is grotendeels bouwrijp en moet nog worden verkocht. Hierbij loopt de gemeente risico met betrekking tot grondwaarde, uitgifteoppervlak en uitgiftedatum. De kosten en de daarmee de samenhangende risico's zijn gering.
	Materiële Vaste Activa Spoorzone	De marktwaarde van de grond bij de functie kantoren (huidige bestemming) is hoger dan de boekwaarde van de gronden. Op dit moment is het bestaande aanbod aan kantoorruimte echter groter dan de vraag. Het overschot aan kantoorruimte is van invloed op de belangstelling vanuit de markt voor het bouwen van kantoren in de Spoorzone, waardoor het risico bestaat dat de opbrengstpotentie van de kantoorfunctie niet in alle delen van de Spoorzone gerealiseerd wordt. De bestemming van de percelen wordt daarom verbreed, waarbij naast kantoren ook andere functies mogelijk worden. Bij de uiteindelijke kavelverkoop kan sprake zijn van een lagere opbrengst dan de actuele boekwaarde. De grondopbrengst is namelijk afhankelijk van de functie, de daarmee samenhangende grondwaarde en het gebouwoppervlak (bvo). Afhankelijk van de daadwerkelijk invulling kan het risico op daling van de waarde van de gronden aanmerkelijk zijn.
	Grondbank	Voor de Grondbank heeft de gemeente Gouda een voorziening getroffen. Het risico bestaat dat deze voorziening niet hoog genoeg is. De huidige waardering is gebaseerd op de in provinciale plannen vastgelegde perspectieven voor ontwikkeling van de Zuidplas. De komende jaren zullen de gronden opnieuw worden gewaardeerd op basis van de huidige BBV-regelgeving.

Risico categorie	Sub aanduiding	Toelichting
	Zuidelijk stationsgebied	Vanuit ProRail is een financiële bijdrage toegezegd voor de realisatie van de fietsenstalling. Het ontwerp kan nu verder worden uitgewerkt zodat gedetailleerde kostenramingen kunnen worden gemaakt. Door de meer gedetailleerde ramingen neemt de onzekerheid rond onvoorziene kosten af en wordt het risico verder verkleind.
Samenwerkingsverbanden	O.a. Promen, ICT E-HRM	De gemeente werkt met veel partijen samen (veelal in gemeenschappelijke regelingen) en op diverse terreinen. Bij deze samenwerking kunnen financiële en andere risico's zich voordoen waar de gemeenten geen directe invloed op kan uitoefenen.
Informatieveiligheid	Hacks en privacywet	Door onbevoegd toegang tot het netwerk van Gouda kan voor de gemeente schade tot gevolg hebben. Bovendien loopt de gemeente financiële risico's indien het niet voldoet aan de privacywet.
Juridisch	Algemeen	Algemene risico's zijn het niet of onvoldoende nakomen van contractuele of andere afspraken en toezeggingen, onzorgvuldig contractbeheer of faillissementen van contractpartners, het onrechtmatig uitvoeren van (Europese) aanbestedingen of verstrekken van geldleningen. De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld voor schade ontstaan in het openbaar gebied (letselschade, materiële schade, gedeelde winst, verzakking bij bouwwerkzaamheden, achterstallig onderhoud). Te denken valt ook aan aansprakelijkheid voor schade ontstaan bij evenementen, planschade, onzorgvuldige besluitvorming en verkeerde toepassing van regelgeving.
Overig	Vennootschapsbelasting	Sinds 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van toepassing. Overheidsondernemingen worden Vpb-plichtig indien en voor zover zij een onderneming vormen. In 2016 is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd om de gemeentelijke activiteiten te beoordelen op de Vpb-plicht. Daaruit blijkt dat er op dit moment geen Vpb-plicht bestaat. Theoretisch bestaat altijd de mogelijkheid dat de omstandigheid, regelgeving of zienswijze van de inspecteur verandert waardoor alsnog Vpb-plicht ontstaat.

De benodigde weerstandscapaciteit voor 2018 bedraagt € 14.036.025. Dit is een forse daling ten opzichte van de jaarrekening 2016. Reden is dat het volume aan grondexploitaties afneemt en er meer zicht is op de risico's in het sociaal domein en bij de decentralisaties. Dit heeft er toe geleid dat er aanvullende maatregelen zijn genomen en dat de begroting op een aantal punten is herzien. Hierdoor is het risico in het sociaal domein afgenomen.

De gemeente Gouda hanteert voor het kwantificeren van de bedrijfsvoeringsrisico's een statistische methode en voor risico's verbonden aan de grondexploitatie, de IFLO-methode en een zekerheidspercentage van 90%. Bij een zekerheidspercentage van 90% is de weerstandscapaciteit voldoende om in 90% van de gevallen alle risico's op te vangen indien die zich tegelijkertijd voordoen.

4.2.5 Meerjarige ontwikkeling weerstandscapaciteit

De ontwikkeling van de weerstandscapaciteit fluctueert met de jaarlijkse inkomsten en uitgaven van de gemeente Gouda. Daarom wordt dit meerjarig beoordeeld.

In onderstaand tabel is de ontwikkeling meerjarig weergegeven.

Omschrijving (*1.000)	2018	2019	2020	2021
Algemene Reserve (31/12)	19.804	21.103	21.833	24.603
Reserve Sociaal domein (31/12)	5.346	3.246	346	346
Stand voor resultaatbestemming	25.150	24.349	22.179	24.949
Resultaatbestemming	549	230	2.269	410
Weerstandscapaciteit	25.699	24.579	24.449	25.359
Benodigde weerstandscapaciteit	14.036	14.036	14.036	14.036
Ratio	1,8	1,8	1,7	1,8

4.2.6 Beoordeling weerstandscapaciteit

Door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen met de benodigde weerstandscapaciteit kan een kwalificatie worden gegeven over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit.

Hiervoor wordt onderstaand tabel gehanteerd.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende